

Klubitalot: mielenterveyskuntoutujille mahdollisuuksia
luovia yhteisöjä

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

Mikä on Klubitalo?

Klubitalo on ensisijaisesti ihmisten muodostama yhteisö. Klubitalo ei ole vain ohjelma tai sosiaalipalvelua, se on ennen kaikkea yhteisö, johon kuuluvat ihmiset tekevät työtä yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Klubitalo on yhteisö, joka on kansainvälisesti organisoitu tukemaan yksilöitä, joiden elämään mielen sairaus vaikuttaa. Osallistumalla klubitalon toimintaan he saavat mahdollisuuden liittyä jälleen ystävyyden, perheen, merkityksellisen työn, työllistymisen ja koulutuksen maailmoin, ja saada palveluita ja tukea, jota he yksilöllisesti tarvitsevat. Klubitalo on parantava ympäristö ihmisille, joiden elämä on vakavasti häiriytynyt ja jotka tarvitsevat tukea niiltä, jotka uskovat kaikille olevan mahdollista toipua mielen sairaudesta.

”Klubitalo”

Nimi ”Klubitalo” otettiin käyttöön siitä kielenkäytöstä, jota käytettiin kuvattaessa ensimmäisen Klubitalon, New Yorkissa vuonna 1948 aloittaneen Fountain Housen, työtä ja visiota. Koska Fountain Housen on yhteisönä ensimmäinen lajiaan, se on tarjonnut mallin muille Klubitaloille, joita on kehitetty ympäri maailmaa. Fountain Housen toiminta alkoi, kun New Yorkin psykiatrisen sairaalan entiset potilaat alkoivat kokoontua epävirallisesti, eräänlaisena ”klubina.” Fountain Housen rakennettiin tukiverkoksi niille ihmisille, jotka kärsivät psyykkisestä sairaudesta, pikemminkin kuin palvelu- tai hoito-ohjelmaksi. Ympäri maailmaa toimivat yhteisöt, jotka on perustettu Fountain Housen mukaan, ovat omaksuneet termin ”Klubitalo”, koska se viestii jäsenyyttä ja ryhmään kuulumista. Tämä viesti on Klubitalon toimintatavan ydin.

Jäsenyys

Klubitalo on jäsenyysorganisaatio, ja tästä syystä ihmiset, jotka tulevat ja osallistuvat toimintaan, ovat sen jäseniä. Jäsenyys Klubitalossa on avoin kaikille, joilla on ollut mielenterveysongelmia. Tämä ajatus jäsenyydestä on olennainen klubitalon käsitteelle, koska jäsenyys järjestössä merkitsee sitä, että yksilöllä on sekä jaettu omistusoikeus että jaettu vastuu järjestön menestymisestä. Jäsenyys organisaatiossa tarkoittaa sitä, että kuuluu jonnekin, sopii johonkin, ja että on paikka, jonne on aina tervetullut. Mielen sairaudesta kärsivälle henkilölle nämä yksinkertaiset asiat eivät ole itsestään selviä. Itse asiassa useimpien sairaudesta kärsivien ihmisten arkitodellisuutta on, että he tuntevat jatkuvasti, etteivät he sovi mihinkään, he tuntevat olevansa eristyksissä ja torjuttuja. Sairaus eristää tuhoisasti sairastuneet muista ihmisistä yhteiskunnassa.

”Mielenterveyspotilas”, ”asiakas”, ”vajaakuntoinen”, ”kuluttaja”, ”käyttäjä” – nämä ovat käsitteitä, joilla mielisairaudesta kärsivät henkilöt ovat tottuneet tulemaan määritellyiksi.

Clubhouse International

Klubitalot: mielenterveyskuntoutujille mahdollisuuksia
luovia yhteisöjä

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

Muu yhteiskunta erottelee heidät näiden leimojen mukaan, ja määrittää heidät näiden mielikuvien pohjalta. Mielisairaudesta kärsivä henkilö nähdään sitten jonakuna, joka tarvitsee jotakin, joka on ensisijaisesti taakka, jota täytyy hoitaa.

Klubitalo kääntää kaiken tämän ylösalaisin. Klubitalolla henkilö, joka on taistellut mielisairauden kanssa, nähdään ensisijaisesti arvokkaana osallistujana, kollegana ja henkilönä, jolla on annettavaa muulle ryhmälle. Jokainen henkilö on tärkeä osa yhteisöä, jossa tehdään tärkeää työtä.

Klubitalo on suunniteltu paikaksi, jossa mielenterveysongelmista kärsivä henkilö ei ole potilas eikä vajaakuntoiseksi leimattu.

Klubitalo-ohjelmassa jokaiselle jäsenelle viestitetään, että hän on tervetullut, haluttu, tarvittu ja odotettu osallistuja jokaisena päivänä. Se viesti, että jokaisen jäsenen osallistuminen on tärkeä lisä yhteisöön, on viesti, joka välittyy Klubitalon päivän aikana. Henkilökunta ja muut jäsenet toivottavat jokaisen jäsenen tervetulleeksi joka aamu hymyillen.

Päivittäinen työ klubitaloyhteisössä järjestetään ja toteutetaan tavalla, joka heijastaa jatkuvasti tätä viestiä. Tämä ei ole vaikeaa, koska työ Klubitalossa vaatii itse asiassa jäsenten osallistumista. Klubitalon rakenne aktivoi jäsenet kaikilla toiminnan osa-alueilla, ja työtä on aina paljon enemmän kuin mitä muutama palkatun henkilökunnan jäsen pystyy tekemään. Jokaisen jäsenen taitoja, lahjoja, luovia ideoita ja panosta tarvitaan ja heitä kannustetaan myös käyttämään niitä joka päivä. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta jokaista jäsentä kannustetaan aina ottamaan osaa työhön, joka sisältää toimistotöitä, työtä vastaanotossa, ruokapalvelua, kuljetustyötä, yhteydenpitoa, huoltotöitä, tutkimusta, työllistymis- ja koulutusohjelmien käsittelyä, rahoitusasioita ja paljon muuta.

Jäsenyys klubitaloyhteisössä antaa mielen sairaudesta kärsivälle henkilölle mahdollisuuden olla mukana rakentamassa yhteisön menestystä. Samanaikaisesti jäsen saa tarvittavaa apua ja tukea, jotta hän voi kokea yksilöllistä onnistumista ja tuntea tyydytystä.

Arvot

Klubitaloyhteisöt perustuvat siihen uskomukseen, että jokainen jäsen voi toipua riittävästi sairauden vaikutuksista viettääkseen henkilökohtaisesti tyydyttävää elämää. Klubitalot ovat ihmisten yhteisöjä, jonka ihmiset ovat omistautuneita toinen toistensa onnistumiselle

Klubitalot: mielenterveyskuntoutujille mahdollisuuksia
luovia yhteisöjä

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

- riippumatta siitä, kuinka kauan se kestää tai kuinka vaikeaa se on. Klubitalo-käsite perustuu siihen ajatukseen, että jokaisella on mahdollisuuksia tuottavaan työhön, myös niillä jäsenillä, jota kärsivät vakavimmista sairauden vaikutuksista. Klubitaloyhteisöissä ollaan vakuuttuneita siitä, että työ, ja työn kautta saatavat ihmissuhteet, ovat parantavia ja että ne luovat lujan perustan inhimilliselle kasvulle ja tärkeille yksilöllisille saavutuksille (Beard, Propst, Malamud, 1982). Klubitalomaailmassa uskotaan vahvasti myös, että normalisoituneet sosiaaliset suhteet ja vapaa-ajan vietto ovat tärkeä osa henkilön toipumista.

Mielekkäät ihmissuhteet (ydinsisältö)

Klubitaloympäristö ja sen rakenteet on kehitetty tavalla, joka varmistaa, että Klubitalossa on runsaasti mahdollisuuksia vuorovaikutukseen ja että työtä on riittävästi. Klubitalolla on vähän henkilökuntaa siksi, että henkilökunta tarvitsee aidosti jäseniä suoriutuakseen töistä. Myös jäsenet tarvitsevat henkilökuntaa ja muita jäseniä selviytyäkseen työstä. Ihmissuhteet, jotka kehittyvät yhteisen työn kautta, muodostavat Klubitalon kuntouttavan vaikutuksen ytimen (Vorspan, 1986). Klubitalon jäsenten ja henkilökunnan muodostaman yhteisön tehtävänä on priorisoida, organisoida ja suorittaa niitä tärkeitä tehtäviä, jotka tekevät Klubitalosta jäsenille paikan, joka auttaa heitä eteenpäin elämässään.

Jäsenten ja henkilökunnan väliset suhteet kehittyvät luonnollisella tavalla heidän suorittaessaan Klubitalon päivittäisiä tehtäviä. Klubitalon henkilökunnalla on yleisrooli, ja he osallistuvat kaikkeen Klubitalon toimintaan. Se koostuu päivittäisistä työtehtävistä, illanvietoista ja virkistystoiminnasta, työllisyysohjelmista sekä yhteydenpidosta, tuetusta koulutuksesta ja yhteisön antamaan tukeen liittyvistä velvollisuuksista. Sekä jäsenillä että henkilökunnalla on vastuu Klubitalon toiminnasta. Kun jäsenet ja henkilökunta työskentelevät päivittäin yhdessä, he tutustuvat toistensa vahvuuksiin, lahjoihin ja kykyihin. Heille muodostuu myös todellisia ja kestäviä ystävyysuhteita. Koska Klubitalo on suunniteltu paljolti normaalin työpaikan kaltaiseksi, ihmissuhteet kehittyvät samalla tavalla kuin tavallisilla työpaikoilla.

Klubitalossa henkilökunta ei kouluta tai hoida jäseniä. Henkilökunnan tehtävä on sitoutua tärkeään työhön kollegoina jäsenten kanssa sekä rohkaista ja aktivoida ihmisiä, jotka eivät ehkä vielä usko itseensä. Klubitalon henkilökunnan tehtävä on toimia kollegoina, työntekijöinä, kykyjenetsijöinä ja kannustajina.

Klubitalon perusrakenne

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

1. Työpäivä

Klubitalon päivittäinen toiminta rakentuu järjestelmästä, jota kutsutaan *työpainotteiseksi* päiväksi. Työpainotteinen päivä kestää 8 tuntia, normaalisti maanantaista perjantaihin. Työaika Klubitalossa vastaa työelämän käytäntöjä. Jäsenet ja henkilökunta työskentelevät rinnakkain kollegoina ja tekevät työtä, joka on tärkeää heidän yhteisölleen. Kaikki työ Klubitalossa tehdään Klubitaloa varten eikä millekään ulkopuoliselle taholle tai yritykselle. Klubitalossa ei ole terapiaa tai hoitosuuntautuneita ohjelmia. Jäsenet ottavat vapaaehtoisesti osaa toimintaan sen mukaan, mihin he tuntevat olevansa kykeneviä sekä mihin heidän yksilöllinen mielenkiintonsa on suuntautunut.

2. Työllistämishjelmat

Jäsenten oikeuksiin klubitalossa kuuluu mahdollisuus palata palkkatyöhön työelämään integroivien järjestelmien avulla. Näitä järjestelmiä ovat siirtymätyö, tuettu työ ja itsenäisen työn ohjelma.

Siirtymätyö on perusteellisesti suunniteltu ohjelma niille jäsenille, jotka haluavat palata työelämään. Siirtymätyöpaikat ovat työnantajan tarjoamia, osa-aikaisia (15-20 tuntia viikossa) työpaikkoja. Niihin kuuluu klubitalon tarjoama työhön opastus ja tuki.

Tuettu työ tarkoittaa ohjelmaa, jossa klubitalo auttaa jäseniä hakemaan työpaikan sitten, kun he ovat ilmaisseet haluavansa sellaista. Klubitalo tarjoaa tukea ja rohkaisua jäsenilleen työssä niin kauan kuin he sitä tarvitsevat. Itsenäisesti työllistyneitä jäseniään Klubitalo ei tue työpaikalla. Työssä tarvittavaa tukea tarjotaan vain Klubitalolla.

3. Ilta-, viikonloppu- ja lomaohjelmat

Työmahdollisuuksien lisäksi Klubitaloissa on sosiaalista toimintaa ja virkistystoimintaa iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhien aikaan. Jäsenet ja henkilökunta järjestävät yhdessä ohjattua tai vapaamuotoista sosiaalista toimintaa. Toiminta järjestetään aina työpainotteisen päivän ulkopuolella. Juhlapyhiä vietetään niinä päivinä, joihin ne sattuvat. Toiminta tapahtuu Klubitalolla ja yhteisön puitteissa.

4. Yhteisön tuki

Mielenterveysongelmista kärsivät henkilöt tarvitsevat usein erilaisia sosiaalisia ja lääkinnällisiä palveluja. Klubitalo auttaa jäseniään saamaan parhaat tarjolla olevat palvelut osakseen. Jäseniä autetaan hankkimaan kohtuuhintainen ja kunnollinen asunto, saamaan hyviä mielenterveys- ja muita lääkäripalveluita, työkyvyttömyyskorvauksia ja muita palveluja, joita jäsenet saattavat tarvita. Kaikessa tässä sekä henkilökunta että

Klubitalot: mielenterveyskuntoutujille mahdollisuuksia
luovia yhteisöjä

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

jäsenet ovat apuna ja tukena.

5. Yhteydenpito

Klubitalon päivittäiseen työhön kuuluu myös yhteydenpito kaikkiin aktiivisiin jäseniin.

Kun jäsen ei käy Klubitalolla tai on sairaalassa, poissaolevaan jäseneen otetaan yhteyttä puhelimitse tai hänen luonaan vierailaan. Jokaista jäsentä muistutetaan siitä, että häntä kaivataan ja että hän on tervetullut ja tarvittu klubitalolla. Tämä toiminta rohkaisee jäseniä osallistumaan. Lisäksi se on varhainen varoitusmenetelmä, joka kartoittaa ongelmia ja jonka avulla saadaan selville ylimääräisen avun tarpeet.

6. Koulutus

Monen klubitalon jäsenen koulutus suunnitelmat ovat keskeytyneet sairauden vuoksi. Monet eivät ole pystyneet päättämään opintoja yläasteella tai lukiossa ja joidenkin opinnot yliopistossa ovat keskeytyneet. Klubitalo tarjoaa koulutusmahdollisuuksia jäsenille. Niiden avulla jäsen voi täydentää tai aloittaa arvosanaan tai tutkintoon tähtäävän ohjelman korkeakoulussa tai aikuiskoulutus-ohjelmassa. Lisäksi Klubitalo hyödyntää jäsenten lahjoja ja kykyjä järjestääkseen talon sisäisiä koulutusmahdollisuuksia.

7. Asuminen

Turvallinen ja kunnollinen asunto on kaikkien jäsenten oikeus. Klubitalo auttaa jäseniä hankkimaan laadukkaan asunnon. Jos sellaista ei ole saatavilla, Klubitalo hankkii rahoituksen luodakseen oman asumisohjelmansa.

8. Päätöksenteko ja edunvalvonta

Päätöksenteko ja hallinto on tärkeä osa Klubitalon työtä. Jäsenet ja henkilökunta keskustelevat avoimesti Klubitalon toimintaperiaatteista ja tulevaisuuden suunnitelmista.

Lisäksi Klubitaloilla on itsenäinen hallitus tai neuvoa-antava hallitus. Sen tehtävänä on hallinnon valvonta, varainhankinta, suhdetoiminta ja työllisyysmahdollisuuksien hankkiminen jäsenille.

Yhteenveto

Fountain House aloitti toimintansa yli 60 vuotta sitten ja sitä on kopioitu yli 400 kertaa ympäri maailmaa. Silti klubitalon tapa työskennellä poikkeaa radikaalisti muista mielenterveyskentän tavoista. Useimmat ohjelmat keskittyvät yhä määrittämään sairastuneen vajaakuntoisuuden ja rajoittamaan tulevaisuuden odotuksia tuon

Clubhouse International

Klubitalot: mielenterveyskuntoutujille mahdollisuuksia
luovia yhteisöjä

Joel Corcoran: Clubhouses: Communities Creating Opportunities for People with Mental
Illness

määrityksen mukaan. Monet tahot käyttävät opetusta tai hoitoa kuntoutusmenetelmänä. Klubitalossa odotukset ovat korkealla. Keskinäinen työ, keskinäiset suhteet ja mielekkäät mahdollisuudet yhteisössä auttavat kuntoutujaa valintojen teossa.